

מתוך הדין וחשבון המסכם שהגיש יורגן שטרופ על דיכוי המרד

בורשה

16 במאי 1943

מספר היהודים שהוצאו בימים הראשונים מן הבתים ונתפסו, היה מועט ביחס. הסתבר, כי היהודים הסתתרו בתעלות הביוב ובבונקרים שהותקנו במיוחד לכך. בימים הראשונים סברו שקיימים בונקרים יחידים בלבד, בהמשך המבצע הגדול התברר, כי הגטו חרוש מלמטה באופן שיטתי במרתפים, בונקרים ומעברים. לכל אחד מן המעברים והבונקרים האלה היו דרכי גישה אל תעלות הביוב. ניתן היה לקיים קשר באין מפריע בין היהודים מתחת לאדמה. ברשת תיעול זאת השתמשו גם היהודים, בכדי להימלט מתחת לאדמה אל החלק ה'ארי' של העיר ורשה. ללא הרף הגיעו הודעות, כי היהודים מנסים לחמוק דרך פתחי התעלות... גילוי כל אחד מן הבונקרים על ידי הכוחות המופעלים היה קשה ביותר, בשל ההסוואה, ובמקרים רבים לא נתאפשר אלא לאחר הלשנה מצד היהודים.

כבר לאחר הימים הראשונים הוכח, כי היהודים אינם מעלים בדעתם בשום פנים ואופן פינוי מרצון, אלא הם נחושים בדעתם להתגונן בכל הדרכים בנשק העומד לרשותם. בהנהגה פולנית בולשביסטית הוקמו [יחידות] המכונות יחידות קרב (Kampfgruppen) חמושות, אשר שילמו כל מחיר שנדרש תמורת נשק שניתן להשיג...

אם בתחילה ניתן היה עוד ללכוד את היהודים, שבעצם הם מוגי-לב בטבעם, בהמוניהם – הרי במחציתה השניה של האקציה הגדולה קשתה יותר ויותר תפיסתם של היהודים והבאנדיטים [בכינוי זה השתמשו הגרמנים לציון פרטיזנים ואנשי מחתרת חמושים]. שוב ושוב הביאו להתלקחות מחודשת של ההתנגדות מצד יחידות קרב אלה של בני 20-30 ויותר צעירים יהודים בגיל 18-25 ובתוכם מספר ניכר של נשים. ליחידות קרב אלה ניתנה פקודה להתגונן בנשק עד הסוף, ונכח השבי להתאבד. אחת מן הקבוצות הללו הצליחה לעלות דרך פתח בתעלת הביוב [ברחוב] המכונה פרוסטה אל משאית ולהימלט בדרך זו (כ- 30-35 באנדיטים)...

בהתנגדות המזוינת היו הנשים השייכות ליחידות הקרב חמושות כמו הגברים, חלקן חברות בתנועת החלוצים. לא היה זה נדיר שנשים אלו ירו מאקדחים בשתי ידיהן. מפעם לפעם אירע שהן הסתירו אקדחים ורימוני יד (רימוני יד פולניים, דמויי-ביצה) בבגדיהן עד לרגע האחרון, כדי להפעילם אז כנגד אנשי הוואפן-ס"ס, המשטרה והוורמאכט. על ההתנגדות שגילו היהודים והבאנדיטים ניתן היה להתגבר אך רק על ידי הפעלה נמרצת ובלתי נלאית של יחידות המחץ יומם ולילה.

מפקד הס"ס והמשטרה במחוז ורשה

שטרופ Strop

ס"ס בריגאדהפיהרר וגנרל-מאיור של המשטרה

מקור: יצחק ארד, ישראל גוטמן, אברהם מרגליות (עורכים), *השואה בתיעוד, יד ושם*,
ירושלים, 1978, עמ' 247